

Quick scan flora en fauna

Masterplan centrum Didam – Raadhuisplein

In opdracht van: Bureau Dwarsstraat

30 januari 2017

Colofon

© 2016 Laneco / Bureau Dwarsstraat

Tekst en samenstelling: Ing. T. Brouwer
Projectleiding: Ir. D. van Pijkeren
Eindverantwoordelijk: Ir. D. van Pijkeren
Met medewerking van: -

Projectnummer: 90.16.01

In opdracht van: Bureau Dwarsstraat

Wijze van citeren: Brouwer, T., 2016. Quick scan flora en fauna Masterplan Centrum Didam. Laneco, Ede.

Contact: Laneco
Mastbos 25
6718 HA Ede
www.laneco.nl

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

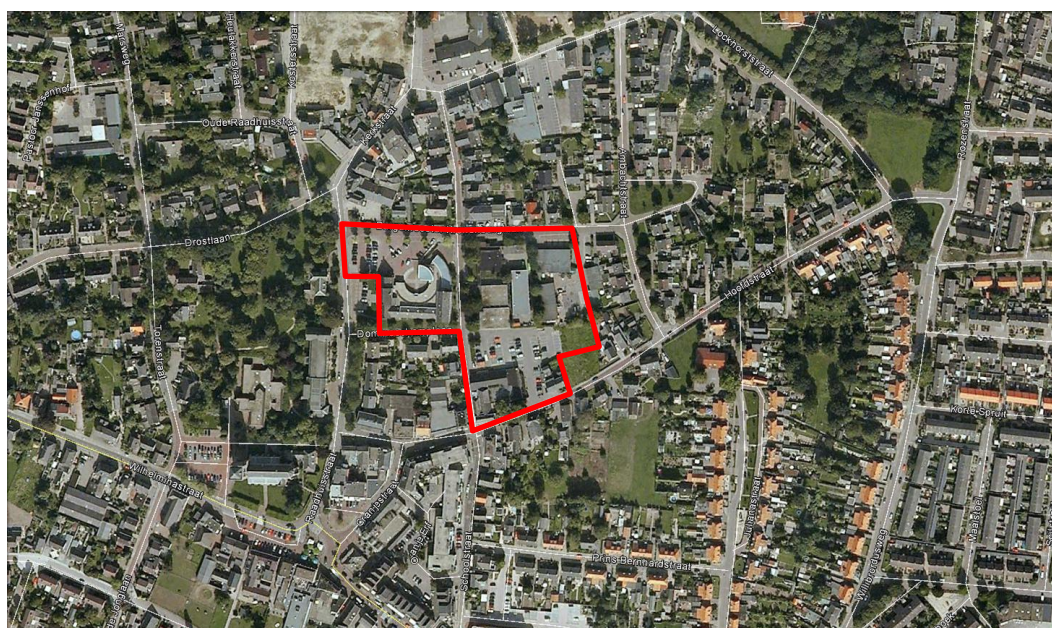
1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING	5
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	5
2	WETTELIJK KADER.....	8
2.1	WET NATUURBESCHERMING	8
2.2	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK NEDERLAND	10
3	TOETSING.....	11
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	11
3.2	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	11
3.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	12
3.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN.....	12
3.5	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / GELDERS NATUURNETWERK	17
4	CONCLUSIE.....	18
4.1	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	18
4.2	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	18
4.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	18
4.4	CONSEQUENTIES	19
4.5	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / GELDERS NATUURNETWERK	20
4.6	AANBEVELINGEN	20
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST.....	21

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In het centrum van Didam is als onderdeel van het Masterplan Didam de ontwikkeling van het Raadhuisplein en omgeving voorzien. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

Globale ligging en begrenzing plangebied (rode lijn) in het centrum van Didam (ondergrond: Google Earth).

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde plant- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt in het centrum van Didam (gemeente Montferland, provincie Gelderland) en wordt grofweg begrensd door de Burgemeester Kronenburgerlaan aan de noordkant, de Ambachtstraat aan de oostkant, de Hoofdstraat en de Domineeskamplaan aan de zuidkant en de Schoolstraat en de Raadhuisstraat aan de westkant. Het plangebied is grotendeels bebouwd en verhard. De bebouwing bestaat uit het voormalige gemeentehuis en het postkantoor, de brandweerkazerne en een supermarkt. Het gemeentehuis en de supermarkt zijn gedeeltelijk voorzien van schuine

met dakpannen bedekte daken, de overige bebouwing is voorzien van platte daken. Onverharde delen liggen verspreid over het plangebied en bestaan uit gazons, solitaire bomen, bomenrijen, hagen en heestervakken met hoofdzakelijk gecultiveerde soorten. De bomen hebben over het algemeen een doorsnede van 20 – 40 cm; alleen ten zuiden van de supermarkt staan twee forse Amerikaanse eiken met een doorsnede van circa 60 cm. Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig.

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit een bebouwing in de vorm van woningen, detailhandel en horeca, afgewisseld met infrastructuur. Ten westen van het plangebied ligt het Dominee Storkpark.

Indrukken van het plangebied. Monumentale gedeelte gemeentehuis (linksboven) en overige deel van het gemeentehuis (rechtsboven); brandweerkazerne (linksonder); supermarkt (rechtsonder) (foto's: Laneco).

Binnen het plangebied is als onderdeel van het Masterplan Didam de ontwikkeling van het Raadhuisplein en omgeving voorzien. Men is voornemens om het voormalige gemeentehuis, het postkantoor, de supermarkt en op termijn de brandweerkazerne te slopen. Op dezelfde locatie komt ruimte voor twee supermarkten met parkeergelegenheid en woningbouw. Het monumentale gedeelte van het gemeentehuis wordt behouden. Om de beleving van het naast gelegen Dominee Storkpark te vergroten, wordt het groen vanuit het park doorgetrokken in het plangebied door het aanplanten van hagen en bomen. De nieuwe inrichting is weergegeven op de impressietekening op de volgende pagina.

Inrichting omgeving Raadhuisplein uit Masterplan Didam.

---

2 WETTELIJK KADER

2.1 WET NATUURBESCHERMING

2.1.1 *Onderdeel gebiedsbescherming – Natura 2000*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Wet Natuurbescherming die per 1 januari 2017 van kracht is geworden. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 *Onderdeel houtopstanden*

Het onderdeel houtopstanden van de Wet Natuurbescherming heeft als doel bossen te beschermen en de bestaande oppervlakte bos- en houtopstanden in Nederland in stand te houden. Kort gezegd, alles wat bos is, moet bos blijven. Indien een houtopstand onder de Wet Natuurbescherming valt en deze gekapt gaat worden, moet een kapmelding worden gedaan. Ook verplicht de Wet Natuurbescherming om de betreffende grond binnen 3 jaar opnieuw in te planten, de zogenaamde herplantplicht. Als bos definitief gekapt wordt, zal een ontheffing of compensatie van deze herplantplicht verleend moeten worden. De herplantplicht is niet van toepassing voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Houtopstanden vallen onder de Wet Natuurbescherming als het zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend betreffen die:

- buiten de bebouwde kom-boswet liggen
- een oppervlakte hebben van 10 are of meer
- rijbeplantingen die meer dan twintig bomen omvatten, gerekend over het totaal aantal rijen

2.1.3 *Onderdeel soortbescherming*

Wettelijk kader

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet Natuurbescherming bepalend. De Wet Natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime (zie paragraaf 2.2.2), als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage 1

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn:
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:
Dit zijn alle soorten van bijlage IV onderdeel a van de Habitatrichtlijn inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun

---

natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

- Nationaal beschermde soorten:
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Als een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Naast beschermde dier- en plantensoorten, moet iedereen voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / NATUURNETWERK NEDERLAND

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS)/Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS/NNN niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via Natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens zoals uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), Amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers en Van Delft, 2009) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 16 december 2016 heeft ecooloog T. Brouwer van Laneco het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied te Didam ligt op ruim 4 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied. Het gecultiveerde en sterk door mensen beïnvloede plangebied midden in de bebouwde kom van Didam heeft geen enkele relatie met dit Natura 2000-gebied. De beoogde werkzaamheden bestaan uit een herontwikkeling van het plangebied, waarbij bestaande bebouwing wordt gesloopt en nieuwbouw op dezelfde locatie wordt gerealiseerd. Door de geplande ontwikkeling gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Voor de meeste effectfactoren van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling kunnen gezien de afstand en de tussenliggende elementen externe effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

Door de bouw van een tweede supermarkt en woningbouw is er mogelijk wel sprake van een toename aan uitstoot van stikstof als gevolg van een toename in verkeersbewegingen. Indien dit van toepassing is, dient een berekening in Aerius te worden uitgevoerd en dient getoetst te worden of er effecten optreden op stikstofgevoelige habitats. De berekening en toetsing maken geen onderdeel uit van deze quick scan, maar dienen eventueel apart te worden uitgevoerd.

3.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom, waardoor het onderdeel houtopstanden van de Wet Natuurbescherming niet van toepassing is.

3.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN

In het kader van de Wet Natuurbescherming onderdeel soorten moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.4.1 Vaatplanten

Het grootste deel van het plangebied is verhard; onverharde delen zijn beperkt tot heestervakken, gazons, bomenrijen of hagen rondom de bebouwing. Binnen het plangebied is er sprake van een sterk door mensen beïnvloed milieu. Beschermde soorten uit deze soortgroep zijn over het algemeen gebonden aan specifieke standplaatsen in natuurgebieden of op akkers; dergelijke habitats zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Strikt beschermde plantensoorten worden dan ook niet verwacht binnen het plangebied. Ook zijn er geen (beschermde) muurplanten aangetroffen op de te slopen bebouwing. Negatieve effecten op strikt beschermde plantensoorten zijn daarom uit te sluiten.

3.4.2 Grondgebonden zoogdieren

In en in de directe omgeving van het plangebied kunnen verschillende nationaal beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), mol (*Talpa europaea*), kleine marterachtigen en verschillende algemeen voorkomend soorten muizen en spitsmuizen (Broekhuizen *et al.*, 1992; Huizinga, 2011; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren). Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Van de niet-vrijgestelde nationaal beschermde zoogdiersoorten is uit de bebouwde kom van Didam het voorkomen bekend van eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en steenmarter (*Martes foina*) (Broekhuizen *et al.*, 1992; Huizinga, 2011; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren). Aangezien er geen bomen met eekhoornnesten of (grote) holtes zijn aangetroffen in het plangebied kan de aanwezigheid van eekhoorn worden uitgesloten. De opgaande begroeiing in en rondom het plangebied vormt ook niet een dermate groot aaneengesloten element dat het een belangrijke verbinding of onderdeel van het leefgebied zal zijn. Ook zijn er geen aanwijzingen, zoals sporen of latrines, gevonden van de overwegend gebouwbewonende steenmarter. Overige nationaal beschermde soorten worden vanwege de ligging midden in de bebouwde kom en het ontbreken van geschikte habitats niet verwacht.

Van de Europees beschermde zoogdiersoorten zijn geen waarnemingen bekend uit de bebouwde kom van Didam. Bovendien zullen ze in deze bebouwde en verharde en door mensen verstoorde omgeving geen vaste rust- en verblijfplaats hebben.

Op basis van de archiefgegevens en biotoopinschattingen tijdens het veldbezoek wordt het voorkomen van Europese en niet-vrijgestelde nationaal beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied uitgesloten. Negatieve effecten op strikt beschermde zoogdieren zijn daarom uit te sluiten. Van de algemeen voorkomende zoogdiersoorten mogen de verblijfplaatsen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een provinciale vrijstelling worden aangetast.

3.4.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal in te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en daarom strikt beschermd in de Wet Natuurbescherming.

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens *et al.*, 1997; Huizinga, 2011; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Van deze soorten zijn de rosse vleermuis en watervleermuis overwegend boombewonende soorten, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis verblijven in zowel gebouwen als bomen en de gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn overwegend gebouwbewonend.

Foerageergebied en vliegrouete

Het plangebied is vanwege de ligging midden in de bebouwde kom en de beperkte aanwezigheid van grotere opgaande groenstructuren niet van bijzondere betekenis voor vleermuizen. Het is niet uit te sluiten dat algemene soorten, zoals gewone dwergvleermuis, het plangebied gebruiken als foerageergebied, maar dit zal niet van essentieel belang zijn. In het naastgelegen Dominee Storkpark zijn geschiktere foerageermogelijkheden aanwezig. De bomenrijen in en rondom het plangebied, zoals in de Schoolstraat of de Burgemeester Kronenburglaan, vormen geschikte lijnvormige structuren die als vliegrouete kunnen fungeren; dergelijke vliegrouetes vormen verbindingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied. Aantasting van vliegrouetes kan leiden tot indirecte aantasting van verblijfplaatsen. Indien bomenrijen worden

gekapt, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van vliegroutes.

Verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in en rondom het plangebied met behulp van een verrekijker onderzocht op holtes. Er zijn geen holtes aangetroffen die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van boombewonende soorten kunnen daarom ook worden uitgesloten. In de te slopen bebouwing zijn volop geschikte openingen aanwezig die toegang verschaffen tot ruimtes in gevels, spouwmuren, achter daklijsten en in de daklagen. Dergelijke ruimtes konden tijdens de quick scan niet worden geïnspecteerd; de aanwezigheid van verblijfplaatsen vleermuizen kan hier dan ook niet worden uitgesloten. Het slopen van gebouwen kan een negatief effecten hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

Enkele voor vleermuizen geschikte openingen in de bebouwing binnen het plangebied. Open stootvoegen in het oude deel van het gemeentehuis (linksboven); ruimte tussen de daklaag en de muur in de brandweerkazerne (rechtsboven); ruimte in de daklaag van de supermarkt (linksonder); open stootvoegen en ruimte onder de dakrand van de oude bank (rechtsonder) (foto's: Laneco).

3.4.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten ekster (*Pica pica*), merel (*Turdus merula*), kauw (*Corvus monedula*), kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*), koolmees (*Parus major*), houtduif (*Columba palumbus*) en huismus (*Passer domesticus*) gehoord en gezien. Alle vogels en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn strikt beschermd in de Wet Natuurbescherming. Aantasting van actief gebruikte nesten is niet toegestaan.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd.

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

Roofvogels zoals buizerd en sperwer (*Accipiter nisus*) kunnen broeden in bomen op binnenstedelijke locaties. Broedplaatsen van deze en andere soorten roofvogels kunnen gezien de afwezigheid van horsten (nesten), worden uitgesloten. Ook zal het plangebied niet van essentieel belang zijn als foerageer- of rustgebied voor deze soorten.

Verder is uit de omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van kerkuil (*Tyto alba*), ransuil (*Asio otus*) en steenuil (www.vogelatlas.nl). Kerkuil en steenuil zijn soorten van halfopen agrarisch landschap met kleinschalige elementen en open veld om te jagen. Ransuil komt ook wel voor in binnenstedelijke parkachtige landschappen. In het grotendeels verharde en bebouwde plangebied te Didam ontbreken dergelijke biotopen, waardoor de aanwezigheid van deze soorten kan worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn in en rondom het plangebied geen nesten, roestende individuen of sporen (kalksporen en braakballen) van ransuil waargenomen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van ransuil binnen het plangebied worden daarom ook uitgesloten.

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd die op dergelijk locaties voor kunnen komen zijn de gebouwbewonende gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus. Tijdens het veldbezoek zijn in en rondom het plangebied huismussen waargenomen;

---

voor deze soort, maar ook voor gierzwaluw, zijn door de aanwezigheid van pannendaken potentiële nestlocaties aanwezig in het gemeentehuis en de supermarkt. Het slopen van gebouwen of het uitvoeren van werkzaamheden aan pannendaken kan een negatief effecten hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen van gierzwaluw en huismus.

Het plangebied en de directe omgeving van het plangebied biedt geschikte leefgebied en nestlocaties voor diverse categorie 5-soorten, zoals bijvoorbeeld ekster en zwarte kraai. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels, zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

Er zijn geen nestplaatsen of andere vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen in het plangebied. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen kunnen effecten op strikt beschermde vogelsoorten worden uitgesloten.

3.4.5 Amfibieën

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand). In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. Effecten op voortplantingswateren zijn daarom uit te sluiten. Ook heeft de ingreeplocatie vanwege de beperkte aanwezige bodembegroeiing en het ontbreken van vergraafbaar zand geen functie als landhabitat voor algemene en strikt beschermde amfibieën. Effecten op strikt beschermde amfibieën kunnen daarom worden uitgesloten.

3.4.6 Reptielen

Reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving. De meeste reptielensoorten houden zich voornamelijk op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen), dergelijke situatie ontbreken in het plangebied. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat, worden er geen reptielen binnen het plangebied verwacht. Effecten op reptielen kunnen dan ook worden uitgesloten.

3.4.7 Vissen

Vanwege het ontbreken van watergangen binnen het plangebied, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

3.4.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatie specifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

3.5 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / GELDERS NATUURNETWERK

Het plangebied ligt niet in of direct nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Gelders Natuurnetwerk (GNN). De dichtstbijzijnde EHS/GNN-gebieden, liggen op ruim 2,5 km ten oosten van het plangebied. Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan EHS/GNN verloren. Gezien de afstand en de lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de EHS/GNN worden uitgesloten.

---

4 CONCLUSIE

In het centrum van Didam is als onderdeel van het Masterplan Didam de ontwikkeling van het Raadhuisplein en omgeving voorzien. Voor deze werkzaamheden plaatsvinden, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

4.1 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied te Didam ligt op ruim 4 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Door de geplande ontwikkeling gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Voor de meeste effectfactoren van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling kunnen gezien de afstand en de tussenliggende elementen externe effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

Door de bouw van een tweede supermarkt en woningbouw is er mogelijk wel sprake van een toename aan uitstoot van stikstof als verkeersbewegingen als gevolg van de ingreep toenemen. Indien dit van toepassing is, dient een berekening in Aerius te worden uitgevoerd en dient getoetst te worden of er effecten optreden op stikstofgevoelige habitats. De berekening en toetsing maken geen onderdeel uit van deze quick scan, maar dienen eventueel apart te worden uitgevoerd.

4.2 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom, waardoor het onderdeel houtopstanden van de Wet Natuurbescherming niet van toepassing is.

4.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet Natuurbescherming dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

Voor een aantal mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomende nationaal beschermde soorten zoals, egel, mol, kleine marterachtigen, spitsmuizen en muizen geldt een provinciale vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Een aantal van de mogelijk binnen het plangebied voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoeppen van individuele diersoorten zijn beschermde vogelsoorten, gierzwaluw en huismus, en

(gebouwbewonende) vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Door het uitvoeren van renovatie- en sloop-werkzaamheden worden mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten aangetast.

4.4 CONSEQUENTIES

Nader onderzoek

Aantasting van verblijfplaatsen van in de Wet Natuurbescherming strikt beschermde soorten en daarmee een overtreding van deze wet, kan niet zonder nader veldonderzoek worden uitgesloten. Er is nader onderzoek nodig naar:

- Vleermuizen (bijlage IV Habitatrichtlijn):
  - Kraam-, zomer- en najaarsverblijfplaatsen. Nader onderzoek moet van half mei tot half juli (kraamkolonies en zomerverblijfplaatsen) en van half augustus tot 1 oktober (paarplaatsen en (potentiele) winterverblijfplaatsen) worden uitgevoerd. Onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol.
  - Foerageergebied en vliegroute. Nader onderzoek kan worden uitgevoerd van half mei tot half oktober. Onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol.
- Gierzwaluw (Vogelrichtlijn). Onderzoek vindt plaats door in de periode 15 mei tot 15 juli drie maal onderzoek te doen conform de soortenstandaard (RVO, 2014), met minimaal 10 dagen tussen de onderzoeksronde.
- Huismus, nestplaatsen (Vogelrichtlijn). Onderzoek vindt plaats door in de periode april – half mei twee maal onderzoek te doen conform de soortenstandaard (RVO, 2014).

Verder zijn twee algemene voorwaarden vanuit de Wet Natuurbescherming altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Op basis van de zorgplicht dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
  - werkzaamheden, zoals sloop- en graafwerkzaamheden en het verwijderen van begroeiing, starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
  - het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

4.5 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR / GELDERS NATUURNETWERK

Het plangebied ligt niet in of direct nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Gelders Natuurnetwerk (GNN). Gezien de afstand en de lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de EHS/GNN worden uitgesloten.

4.6 AANBEVELINGEN

Verder zijn er vanuit een ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- In de huidige situatie is er weinig opgaande begroeiing aanwezig in het plangebied. Het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient daarom de aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten.
- Verder wordt aanbevolen om de nieuwbouw geschikt te maken voor vleermuizen door het aanbrengen van vleermuiskasten of 2 cm bij 5 cm brede open stootvoegen op minimaal 2,5 meter hoogte in bij voorkeur de zuidelijke spouwmuur (niet boven ramen en deuren) of een houten wand met een kierende plank.
- Ook kan worden gedacht aan het geschikt maken van de muur voor huismussen en gierzwaluwen door het aanbrengen van speciale neststenen in de muur (minimaal 3 meter hoog) of onder de dakrand.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Huizinga, N., 2011. Werkatlas Zoogdieren van Gelderland. Zoogdieratlas.nl

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Websites:

<http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Kernkwaliteiten>

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx

www.verspreidingsatlas.nl/planten

www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren

www.vissenatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vogelatlas.nl